

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Art. I. De Censibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

natū annexi privationem induci, ut cum
Glossa in can. Filius cit. V. Propinquus &
Panormit. cit. num. 9. defendunt Rochus
cit. V. Ipse vel isq. 29. n. 69. & Paul. de Ci-
tadin. p. 9. q. 20. n. 28. quos aliosque mul-
tos refert & sequitur Sanchez cit. cap. 19.
n. 10. quia tali casu super jure patronatū
nullam cognitionem sibi assumit iudex
secularis: idque condemnato tantum in
consequentiā aufertur & sicut villā aut
hereditate venditā, amittitur à vendi-
tore.

Non tamen, sicut per venditionem
à venditore ad emptorem, sic etiam publi-
catis bonis à condemnato ad fiscum trans-
fertur: sed omnino extinguitur, ut Ec-
clesia libera evadat, ut cum Rocho alii-
que DD. cit. existimat Vivianus l. cit. n. 27.
nisi condemnatus habuisset patrona-
nos; tali enim casu, ut culpa suos tan-
tūm auctores teneat, c. Quæstio ad de lit.
que à majori & l. Sive hereditariū 22. ff.
de Negot. gest. patronatū jus penes hos so-
los remanere deberet, Sanchez l. cit. n. 7.

TITVLVS XXXIX.

De Censibus, Exactionibus & Procura- tionibus;

Eccliesiarum & beneficiorum
Ecclesiasticorum Onus, sicut
Jus Patronatū, sic etiam sunt
Census seu Pensiones &c.
Prelatis de earum proventibus exhiben-
da, & ad hanc Rubricam declaranda.

- 5. Quæ præscriptione tolli nequit;
- 6. Minui potest.
- 7. III. Patrono, si referat in limi-
ne fundationis,
- 8. Postquam perfectam pensio non im-
poni nec augeri,
- 9. Etiam cum juramento potest.
- 10. Eandem augere vel imponere etiam
Episcopus,
- 11. Nisi ex justa causa & cum consensu
Capituli non potest.

ARTICVLVS I, De Censibus;

SUMMARIUM

- 1. Census est pensio de Ecclesia redditibus,
- 2. I. Papa in signum subjectionis vel protectionis;
- 3. II. Episcopo ob honorem Cathedrae;
- 4. Sed huic ab Ecclesiis tantum Secularibus præstanda.

Census nomen hic non accipitur
latè & generatim pro omni co-
quod in certa quantitate annua-
tim præstatur: quò sensu etiam
Tributum, l. Etatem 3. pr. ff. de Censibus,
& Canonem seu pensionem in directi vel
pristini dominiū recognitionem, vel pro
gei uti ex Emphyteutico, Censuali vel
etiam

nam Locationis contractu præstandam, Covaruvias Lib. 3. Var. cap. 7. n. 1. & Barbosa ad hanc Rubric. n. 4. sed stri-ctius & magis specificè pro annuo reditu seu pensione ex Ecclesiâ, Monasterii vel beneficii Ecclesiastici proventus in recognitionem & signum subjectionis, exemptionis vel fundacionis solvendâ, ut c. *Recepimus* 8. de Privileg. c. *Constitutus* 6. de Relig. domib. c. *Querelam* 24. de Elect. & c. *Præterea* 23. de Jure Patronat. Vallens. & Pirrhing ad hanc Rubric. perque n. 1.

2. Et primò quidem aliquando summo Pontifici, vel in signum subjectionis, vel saltem protectionis sedis Apostolicæ, c. *Recepimus* cit. c. *Ex parte* 18. de Privileg. ut, qui sub istius protectionem specialiter recepti sunt, Ordinariorum quidem subjectioni non subtrahantur, e-ius tamen vi adversus violentiam & injusta gravamina magis sint tuti; quòd illa propter majorem reverentiam & illius summæ Sedis intuitum ipsis non facile inferantur, & illata propter illius assistentiam & protectionis imploratæ singularem promptitudinem & efficaciam facilius & celerius removeantur, ut cum Glossa in c. *Recepimus* cit. V. *Protectio-nis*, Panormit. n. 5. & aliis advertunt Cochier de Jurisdic. Ord. in Exempt. p. 1. q. 9. n. 3. & Barbosa in c. *Ex parte* cit. n. 2.

3. Secundò Episcopo in signum subjectionis & honorem Cathedralæ, cui præ-est, à qualibet Ecclesiâ & Capella secu-lari suæ diocesis solvendi sunt duo soli-di sive aurei, c. *Conquerente* 16. de Of-fic. Ord. aut etiam plus minusve pro va-ria consuetudine locorum: qui propte-rea Cathedralicum, can. *Placuit* 10. q. 3. vel à Synodo, in qua solvebantur, Synodaticum, c. *Olim* 30. vocari con-sueverunt, ut in c. *Conquerente* cit. no-

tant Innocent. n. 3. & Fagnanus n. 44. *A Seculari*, inquam: imò & à Capellis 4. ad Monasteria pertinentibus, sive his per-unionem incorporatis, c. *fin. de Capell. Monach.* Non etiam à Monasteriis & Ecclesiis Regularibus; cum enim Cathedra-ticum ex parte Episcopi consistat in re-cipiendo, pertinebit ad Legem ejus Dia-cesanam, à qua Monasteria & Congre-gationes Regulares, earumque Ecclesiæ generaliter sunt exemptæ, can. *Inter cætera*, 10. q. 3. can. *Quam sit* 5. in fine, 18. q. 2. Hostiens. in c. *Conquerente* cit. n. 12. & Fagnanus n. 43. Ubi

Dubium est, an Cathedralicum con-suetudine vel potius præscriptione valeat tolli. Communis DD. sententiâ affirmat; quòd ita tolli valeant alia jura Episcopa-lia, arg. c. *De quarta* 4. & ipsa etiam subjectio, c. *Auditis* 19. de *Prescript.* Cur non etiam Cathedralicum? Negant autem Hostiens. in c. *Cum olim* 20. n. 4. arg. l. *Comperit*. 6. C. de *Prescript.* 30. vel 40. annor. secundum quam tributum & census, in subjectionis signum Princi-pi debiti, nullâ præscriptione tolluntur: eidemque obnoxia non est Obedientia à subditis Episcopo, c. *Cum non liceat* 12. de *Prescript.* & à visitatis visitanti debita, c. *Accedentes* 11. & c. *Cum ex Officis* 16. eadem Rubric. quibus cum non minus debi-tum sit Cathedralicum, ipsum quoque præscriptioni obnoxium non esse, existi-mat Engel ad hanc Rubric. n. 7.

Utrique Opinioni aliquid, nec ma-lè cum Henric. de Boich. in c. *Olim* cit. n. 2. tribuit Fagnanus *ibid.* n. 17. ubi licet præscriptione Cathedralicum, manente subjectione, omnino tolli posse, cum Ho-stiens. neget, id tamen diminui ejusque exigendi juri ex parte derogari posse, communem sententiam secutus merito concedit, argumentò desumptò ex decisio-

GGGGG
ne c.

ne *c. Olim cit.* quâ præscriptio denario-
rum Lucensium pro Papiensibus, quo-
rum unus valore tres Lucenses æquabat,
Synodatici seu Cathedralici nomine solu-
torum ab Innocentio III. ex ea ratione
rejecta est; quod pro Papiensibus Lucen-
ses solummodo triginta sex, non ipsis qua-
draginta annis; ac proinde minori tem-
poris spatio soluti sint, quam adversus
Ecclesiam procedens præscriptio utrius-
que Juris privilegiò requirit, *Auth. Quas
actiones C. de SS. Eccles. c. de Quarta
cit. & c. Ad aures 6. de Præscript.* Un-
de cum Glossa in *c. Olim cit. V. Trigin-
ta sex* & Panormit. *n. 6.* infertur, si
pro illis Lucenses ipsis quadraginta annis
soluti fuissent, præscriptionem à Papa rei-
ciendam non fuisse; ac proinde Cathe-
draticum istâ diminui posse.

Neque adversus priorem Resolutio-
nis partem à cæteris juribus Episcopalibus
rectè ducitur argumentum; quia Cathe-
draticum præstatur in signum subjectionis:
naturali autem rationi & *l. Com-
perit. cit.* textui æquè repugnat, quod
quis maneat subditus & in subjectionis
signum nihil præstare teneatur, quam
quod à subdito Obedientia non debeatur.

7. Tertiò, census sive pensio ab Eccle-
sia vel beneficio aliquando solvenda est
clericis Episcopo inferioribus, *c. Que-
relam cit.* & patronis, etiam laicis,
quando in fundationis vel dotationis li-
mine eum cum Episcopi consensu sibi re-
servârunt, *c. Præterea 23. de Jure Pa-
tronat. In limine, inquam, arg. l. In
re mandata 21. C. Mandati & l. In tra-
ditionibus 48. ff. de Pælis.* Non po-
stea; quia, postquam Ecclesia vel bene-
ficiū in esse jam est constitutum, no-
vus census vel pensio ipsis imponi aut ve-
tus augeri non potest, *c. Prohibemus 7.
& c. Gravis 15.* Imò novi census im-
positio & auctio veteris ab Ecclesiæ Re-

ctoribus & beneficiatis facta, itaque fir-
mandis apposita juramenta ac fideiussio-
nes irrita sunt, Glossa in *c. Gravis cit.
V. Juratoria* & Panormit. *n. 15.* cum ni-
mum juramentum vinculum iniquitatis
non sit, *c. Quanto 17. de Jurjurando,*
de ejusmodi constitutione auctoritateque
in Ecclesiæ & successoris præjudicium à
Rectore vel beneficiato factum, irritum,
imò perjurium potius quam juramentum
erit.

Neque pro ejusmodi juramenti ro-
lore facit; quod, qui id præstitit, *c.
cit.* jubeatur absolvi; quia hoc præscri-
tur non quasi iis contracta obligatio re-
laxetur: sed, quod ista ejusmodi jura-
ta promissione non contracta declarantur,
Glossa in *c. cit. V. Absolvi.*

Non magis, quam juramentum, si-
ma est eis accedens fideiussio; cum enim
ipsa census constitutio auctioque irrita
sit, fideiussio quoque iis accessoria irri-
ta erit, *arg. c. Accessorium 22. de R. J.
in 6. Glossa in c. cit. V. Fideiussio.*
Ubi

Dubium est, an census novus Ec-
clesiis & beneficiis Ecclesiasticis imponi
& antiquus augeri possit ab Episcopo et
que similibus Prælatibus. Ratio dubitandi
de una parte est; quod Ecclesiæ & Ec-
clesiastica beneficia subiecta sunt eius iu-
risdictioni, *can. Omnes Beneficia 16. q. 1.
c. Constitutus 6. Ec. de Relig. domib. &
propterea eius auctoritate census vel pen-
sio, sicut in fundationis limine, *can.
Eleutherius 18. q. 2.* sic etiam postea con-
stitui & constitutus augeri posse videantur.
De alterâ verò; quod eius constitutio po-
tiusque Ecclesiis & beneficiis gravis, &
ab Episcopo in suam & mentis iure vici-
tatem facta, provenire censetur ex auctori-
tate: à cuius etiam specie clerici, & vel
maximè Prælati alieni esse debent, *c. Canon
ab omni 10. de Vita & honest. Ec. c. An-
nua 10.**

11. *Tit. 10. de Præbend.* Quorum rationum utrique aliquid tribuendum & Episcopo, etiam Capituli consensu accedente, neganda quidem est constitutio auctioque census seu pensionis annuæ sibi aut etiam Capitulo obventuræ, adstruenda tamen est, quando ea ex iusta causa imponenda & aliis est obventura, iuxta dicta Tit. 13. à n. 13.

ARTICULUS II.

De Exhibitione Monetæ in Censuum aliorumq; debitorum pecuniariorum Solutione.

SUMMARIUM.

- 12. Moneta æstimatur à materia, pondere, valore.
- 13. Est autem ejus valor,
- 14. Ipsiusque mutatio alia Intrinseca alia Extrinseca.
- 15. Utrumque valorem Princeps mutare potest,
- 16. Etiam sine consensu subditorum vel statuum.
- 17. Nisi ille exigatur Jure speciali.
- 18. Mutationis iusta causa, non est privata utilitas ipsius Principis.
- 19. Sed communis & urgens necessitas Reipublicæ.
- 20. Debita solvenda sunt in moneta deducta in obligationem.
- 21. Nisi ista haberi facillè non possit,
- 22. Vel publicâ auctoritate sit reprobata,
- 23. Aut illius solutioni legitime præscriptum.
- 24. Ex monetæ mutatione proveniens damnum nocet moroso debitori.

- 25. Valoris extrinseci auctio & diminutio pertinet ad debitorem.
- 26. Ut in debitorum solutione ipsius tempus attendatur,
- 27. Sive auctoritas DD. & Imperii Reccessus,
- 28. Sive ratio & consuetudo spectentur.
- 29. Nisi mutatio facta sit privatâ auctoritate.
- 30. Valore moneta intrinsecè mutato, aliqui Contractus.
- 31. Alii Solutionis tempus spectandum, volunt,
- 32. Sæpe fundant in tergemina ratione.
- 33. In Praxi veteris Reipublicæ Romanæ,
- 34. Et solutione in contrarium ex textibus Canoniceis,
- 35. Et ratione objectorum.
- 36. Auctoribus ea de re sensus.
- 37. Valore moneta enormiter mutato, in solutione tempus Contractus attenditur.
- 38. Nisi eadem vis & usus sit moneta probe & depravata,
- 39. Aut mutatio stabilis, vel consuetudine aliud receptum.
- 40. Nammi legati secundum valorem, qui conditi testamenti.
- 41. Depositi secundum eum, qui contractus tempore fuit, sunt exhibendi.
- 42. Nisi Deposito Mutuum sit admixtum.
- 43. Solutio exhiberi potest in pecunia erosa & minuta.
- 44. Non tamen tota, si debitam notabile sit.

A Nsam difficillimæ huic materiæ ad propositam hanc Rubricam discutiendæ præbent ei subjectæ geminæ definitiones